

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR ERGO INSURANCE SE GINČO NAGRINĖJIMO**

2024-10-09 Nr. 429-202
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir ERGO Insurance SE, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas su draudiku sudarė ERGO gyventojų turto ir asmens civilinės atsakomybės draudimo sutartį (draudimo liudijimo Nr. (*duomenys neskelbtini*)), kuria draudiko parengtų Gyventojų turto draudimo taisyklių Nr. 056¹ (toliau – Taisyklės) pagrindu draudimo variantu „Saugus turtas“ buvo apdrausti pareiškėjo turtiniai interesai, susiję su butu ir namų turtu, esančiais (*duomenys neskelbtini*), (toliau – Turto draudimo sutartis). Draudimo laikotarpis – nuo 2022 m. sausio 30 d. iki 2023 m. sausio 30 d.

2022 m. rugpjūčio 25 d. pareiškėjas pranešė draudikui apie apdrausto buto viduje ant fasadinės namo sienos iš vidaus atsiradusius apdailos įtrūkimus ir įskilimus. Gautos informacijos pagrindu draudikas pradėjo žalos administravimą.

2022 m. rugsėjo 23 d. raštu draudikas informavo pareiškėją apie priimtą sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamuoju ir nemokėti draudimo išmokos. Anot draudiko, įvykis nebuvo staigus ir netikėtas, įvyko dėl ilgalaikių procesų, pastato sėdimo ir nusidėvėjimo. Toks įvykis, remiantis Taisyklėmis, nėra draudžiamasis.

2023 m. rugsėjo 5 d. pareiškėjo pavedimu ypatingo statinio statybos vadovas ir techninis prižiūrėtojas Y. Y. parengė Konstrukcijų techninės būklės įvertinimo aktą (toliau – Aktas): vizualiai patikrinus pastato konstrukcijas prieita prie išvadų, kad įtrūkimai namo sienose atsirado po to, kai buvo įrengta per silpna sąrama, ji vėliau sulinko, o esamų konstrukcijų (sienos ir sąramos) būklė yra bloga ir neatitinka Statybos techninio reglamento STR 2.01.01(1):2005 „Esminis statinio reikalavimas „Mechaninis atsparumas ir pastovumas“ (toliau – STR) reikalavimų.

2023 m. rugsėjo 21 d. pareiškėjas pateikė Lietuvos bankui pretenziją dėl draudiko sprendimo ir reikalavo įvykį pripažinti draudžiamuoju, apskaičiuoti ir išmokėti draudimo išmoką. Kartu pateikė Aktą. Pareiškėjo teigimu, draudikas sprendimą priėmė neatlikęs jokios specialios apžiūros ar matavimų, toks sprendimas yra neteisingas. Pareiškėjo vertinimu, akivaizdu, kad sienos įtrūko dėl pirmame namo aukšte kitiems asmenims priklausančiose patalpose atliktos rekonstrukcijos, kai dvi angas (lango ir durų) sujungus į vieną virš angos buvo įrengta per silpna sąrama.

Nustačius, kad pareiškėjas į Lietuvos banką kreipėsi nesilaikydamas vartojimo ginčų nagrinėjimą Lietuvos banke reglamentuojančių teisės aktų nuostatų (prieš kreipdamasis į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo nepateikė pretenzijos draudikui), pareiškėjo pretenzija buvo persiūsta draudikui ir šio paprašyta pateikti pareiškėjui motyvuotą atsakymą.

Gavęs Lietuvos banko persiūstą pareiškėjo pretenziją, draudikas kreipėsi į žalų reguliavimo bendrovę UAB „SMART CLAIMS“ dėl defektų priežasties nustatymo, o šios ekspertai parengė 2023 m. spalio 17 d. Nuostolių priežasties ir sumos nekilnojamam turtui vertinimo ataskaitą Nr. 496182-0301_1-002 (toliau – Ataskaita). Ataskaitoje konstatuota, kad buto patalpų

¹ Galiojančių nuo 2020 m. balandžio 6 d.

defektai atsirado ne dėl Akte nurodytų priežasčių ar bet kokio kito staigaus ir netikėto įvykio, o dėl natūralaus pastato konstrukcijų ar jo dalių judėjimo (sėdimo) bei pastato fizinio nusidėvėjimo, t. y. dėl apkrovų sėda viena iš pirmojo aukšto kolonų, ant kurios yra pritvirtinta sąrama, ir dėl to skyla sienos.

2023 m. spalio 23 d. raštu draudikas pateikė atsakymą į pareiškėjo pretenziją. Joje draudikas rėmėsi Atskaitoje nurodytais duomenimis, taip pat pateikė papildomus argumentus ir laikėsi pozicijos, jog sprendimas įvykį pripažinti nedraudžiamuoju yra teisėtas bei pagrįstas. Draudiko teigimu, defektai bute atsirado ne dėl kairėje fasadinės sienos pusėje esančios sąramos, o dėl vidurinėje fasadinės sienos dalyje esančios kolonos natūralaus sėdimo. Be to, draudikas nurodė, kad fasadinės sienos pakeitimai (angos praplatinimas), pareiškėjo teigimu, lėmę apgadinimų atsiradimą, buvo atlikti iki pirmosios draudimo sutarties, kuria buvo draudžiamas pareiškėjo butas, sudarymo (2013 m).

Draudiko atsakymas pareiškėjo netenkino, todėl jis kreipėsi į Lietuvos banką, prašydamas išnagrinėti šalių ginčą, įpareigoti draudiką pripažinti įvykį draudžiamuoju ir išmokėto patirtus nuostolius atlyginančią draudimo išmoką. Pareiškėjas iš esmės pakartojo draudikui persiųstoje pretenzijoje nurodytus argumentus ir nurodė, kad Ataskaita nepaneigia Akte pateiktų išvadų. Pareiškėjas taip pat paaiškino nesutinkant su draudiko teiginiu, jog pastato pirmojo aukšto fasadas buvo suremontuotas iki pirmosios draudimo sutarties sudarymo, nes butą jis draudžia nuo 1999 m.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas teigė, kad Aktas, palyginti su Ataskaita, yra neišsamus, jame nėra nurodyta, kaip nustatytas defektų (įtrūkimų) dydis, pateikiamos neaišku kada darytos pastato nuotraukos ir kt. Ataskaita, anot draudiko, buvo parengta atlikus išsamų tyrimą ir išanalizavus visus pastato įtrūkimus bei jų atsiradimo priežastis. Draudiko vertinimu, Atskaitoje aptarti duomenys patvirtina, kad pastato skersiniai plyšiai atsirado dėl laikančiosios kolonos sėdimo, o ne dėl įrengtos sąramos. Toks įvykis, anot draudiko, neatitinka draudžiamojo įvykio staigumo ir netikėtumo sąlygų, be to, laikytinas nedraudžiamuoju pagal Taisyklių II dalies 6.11 (nuostoliai dėl natūralaus susidėvėjimo) ir 6.22 (nuostoliai dėl normalaus statinio dalių sėdimo) papunkčius. Draudikas prašė pareiškėjo reikalavimus laikyti nepagrįstais ir atmesti.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Įvertinus ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, darytina išvada, kad ginčas kilo dėl draudiko sprendimo įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagrįstumo.

Siekiant išspręsti pareiškėjo ir draudiko ginčą, būtina įvertinti, ar draudikas pagrįstai, vadovaudamasis Taisyklėse nustatytais nedraudžiamųjų įvykių apibrėžimais, atsisakė įvykį (sienų defektų atsiradimą apdraustame bute) pripažinti draudžiamuoju ir mokėti pareiškėjui draudimo išmoką.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis.

Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas sutarčių laisvės principas leidžia sutarties šalims laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, jei tai neprieštaruja įstatymams. Sutarties laisvės principas reiškia civilinių teisiųjų santykių subjektų teisę laisvai spręsti, sudaryti konkrečią sutartį ar jos nesudaryti, pasirinkti, su kuo sudaryti sutartį, be to, savarankiškai spręsti dėl sutarties turinio (sutarties sąlygų ir jų pakeitimo) bei formos, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas (jų turinį) nustato imperatyviosios teisės normos arba tam tikrų sąlygų reikalauja viešoji tvarka, sąžiningumo, protingumo,

teisingumo principai, gera moralė. Teisėtai sudaryta ir galiojanti sutartis jos šalims turi įstatymo galią (Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalį).

Šalių sudaryta Turto draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalimi, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Lietuvos kasacinis teismas savo praktikoje yra ne kartą konstatavęs, kad draudimo sutartimi draudimo objektui suteikiama apsauga nėra absoliuti. Prisiimdamas draudimo riziką draudikas nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas. Draudimo apsauga nustatoma tiek draudiko parengtose draudimo rūšies taisyklėse, tiek draudimo liudijime aptartose individualiosiose sąlygose.² Draudimo apsaugos apimtį lemia draudimo objektas, draudžiamųjų įvykių, nedraudžiamųjų įvykių sąrašas ir kitos draudimo sutarties sąlygos, nustatančios draudimo sutarties šalių įsipareigojimų turinį, kuris leidžia spėti apie draudiko priimtą draudimo rizikos laipsnį.³

Draudžiamasis įvykis – tai draudimo sutartyje nurodytas atsitikimas, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką. Teisine prasme draudžiamasis įvykis yra juridinis faktas, t. y. realaus gyvenimo reiškiny, su kuriuo įstatymas sieja teisinius padarinius, konkrečiai – draudiko pareigą išmokėti draudimo išmoką.⁴ Įstatyme ir konkrečiose draudimo rūšies taisyklėse nustatytos išimties, kai draudėjo patirta žala visiškai ar iš dalies nekompensuojama, dėl to, draudėjui kreipusis dėl draudimo išmokos mokėjimo, draudikas turi teisę jos visiškai arba iš dalies nemokėti. Tokią teisę draudikas turi nedraudžiamąjo įvykio atveju.⁵ Nedraudžiamasis įvykis – draudžiamąjo įvykio požymius turintis įvykis, tačiau taip pat atitinkantis įstatyme ar draudimo sutartyje apibrėžtus papildomus požymius, kuriems esant draudikas atleidžiamas nuo prievolės mokėti draudimo išmoką.⁶

Kaip minėta pirmiau, Turto draudimo sutartis buvo sudaryta Taisyklių, kurios yra standartinės sutarties sąlygos (paprastai taikomos visiems draudiko klientams, sudarantiems atitinkamos rūšies sutartį), pagrindu. Taisyklių I dalies 1.11 papunktyje nustatyta, kad draudžiamasis įvykis – draudimo sutartyje nurodytas įvykis, kuriam įvykus draudikas privalo mokėti draudimo išmoką, o 1.14 papunktyje įtvirtinta nedraudžiamąjo įvykio sąvoka – draudimo sutartyje numatytas įvykis, kuriam esant arba įvykus draudikas nemoka draudimo išmokos.

Taisyklių II dalies 5 skyriuje yra nustatytos draudimo apsaugos varianto „Saugus turtas“ sąlygos. Pagal 5.1 papunktį, draudikas atlygina nuostolius dėl staigaus ir netikėto turto sugadinimo, sunaikinimo arba netekimo draudimo sutarties galiojimo laikotarpiu dėl bet kokio įvykusio įvykio, išskyrus šiame skyriuje ir Taisyklių II dalies 6 skyriuje išvardytus nedraudžiamuosius įvykius. Taigi, draudžiamąju įvykiu laikomas toks įvykis, kuris ne tik atitinka staigumo ir netikėtumo kriterijus, bet ir nėra įvardytas kaip nedraudžiamasis kitose Taisyklių nuostatose.

Nagrinėjamu atveju draudikas sprendimą įvykį pripažinti nedraudžiamąju motyvavo tiek tuo, kad jis nėra staigus ir netikėtas, tiek jo aplinkybių atitiktimi nedraudžiamųjų įvykių sąlygoms, įtvirtintoms Taisyklių II dalies 6 skyriaus 6.11 ir 6.22 papunkčiuose: 6.11 papunktyje nustatyta, kad nedraudžiamųjų įvykių nuostoliais laikomi nuostoliai dėl natūralaus susidėvėjimo atmosferos drėgmės, rūdijimo, erozijos ir kitų panašių natūralių procesų (ši sąlyga taikoma tiesiogiai dėl šio proceso sunaikintam, sugadintam ar prarastam turtui), o 6.22 papunktyje – nuostoliai dėl vibracijos, normalaus statinio dalių sėdimo ar plėtimosi. Siekdamas įrodyti, jog draudiko sprendimas yra nepagrįstas, pareiškėjas pateikė Lietuvos bankui Akta, o draudikas, motyvuodamas savo atsikirtimus, pateikė Ataskaitą, t. y. abi šalys pateikė specialių žinių turinčių asmenų pateiktas ekspertinio pobūdžio išvadas.

Akte nurodytas jame aprašyto vertinimo tikslas – patikrinti, ar pastato konstrukcijos atitinka STR reikalavimus. Tam, kaip teigiama Akte, buvo padarytos statinio konstrukcijų nuotraukos, įvertinta ir nustatyta pastato techninė būklė. Akte pateikiamos dvi pastato nuotraukos, padarytos iki dvi angas pirmajame pastato aukšte sujungiant į vieną, ir trys nuotraukos, kuriose užfiksuota pastato būklė apžiūros metu (dviejose nuotraukose užfiksuotas fasado iš išorės bendras vaizdas, įskaitant matomą sąramos vietą ir aplink ją matomus vizualinius apdailos defektus, trečioje – iš arti užfiksuotas įtrūkimas (neaišku, kurioje fasado vietoje).

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-283-695/2015 ir kt.

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2007.

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje 3K-3-316/2013.

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3- 32/2009.

⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-426-684/2017.

Aktą rengusio eksperto teigimu, pirmo aukšto sąramos vidurinė dalis yra įlinkusi 15 mm, o namo laikančiojoje mūro sienoje yra iki 25 mm storio įstrižų įtrūkimų. Akte teigiama, kad sąramos įlinkis galimai atsirado dėl netinkamos sąramos, išplatėjus tarpatramiui: sąrama neatlaikė laikančiosios išorinės sienos apkrovos ir įlinko, taip pat teigiama, kad plyšiai sienoje atsirado po sąramos įrengimo. Galiausiai Akte pateikiama išvada, jog sienų mūre dėl netinkamos sąramos atsiradę skersiniai plyšiai, mūro būklė nepatenkinama, sąramoje atsiradęs įlinkis dėl perkrovimų, nes įrengta sąrama yra per silpna ir neatlaiko perkrovimų, teigiama, kad sienos ir sąramos būklė bloga, esama konstrukcijų techninė būklė neatitinka STR.

UAB „SMART CLAIMS“ Ataskaitoje nurodytas tyrimo tikslas – nustatyti defektų priežastį. Ataskaitos analitinėje dalyje nurodyta, kad tyrimo objektas (butas) yra daugiabučiame gyvenamajame name, o per apžiūrą nustatyta, kad buto vidaus sienos apdaila yra su įskilimais ir įtrūkimais. Kartu pateikiamas patalpų brėžinys, kuriame pažymėta, kad vidaus defektai atsirado toje pačioje sienoje, kuri yra pažeista ir iš lauko pusės, ir vidaus patalpų nuotraukos su pažymėtais apgadinimais. Ekspertų teigimu, bute matomi daugybiniai įstriži defektai, išsidėstę ties langų angokraščiais.

Toliau Ataskaitoje pateikiamos pastato fasadinės sienos nuotraukos. Įvairiose jos vietose vizualiai matomi žymūs apdailos ir mūro įskilimai, taip pat fasado pažeidimai pirmojo aukšto sienoje, defektai ties sąramos, kuri, kaip teigiama Akte, išsilenkė per vidurį, kraštais, didesni pažeidimai matomi dešiniajame sąramos krašte, esančiame po apdrausto buto balkonu. Ataskaitoje nurodyta, kad ant išorinės sienos užfiksuoti daugybiniai defektai, fizinio nusidėvėjimo požymiai yra analogiškai užfiksuotiems ant vidinės sienos, t. y. matomi įstriži skilimai ir įtrūkimai sienų plytų sujungimuose bei dalyje sienų ploto, tinko atsisluoksniavimo ir spalvos pasikeitimo žymės. Pateiktose nuotraukose yra pažymėtos aprašomų defektų vietos. Taip pat paaiškinta, kad vizualiai aprašomų defektų vietose nebuvo užfiksuota staigus ir netikėto išorinio mechaninio poveikio, didelio kiekio vandens pratekėjimo, grunto plovimo ar nuošliaužų požymių.

Remiantis vizualios apžiūros metu surinkta informacija, Ataskaitoje daroma išvada, kad defektų bute atsiradimo priežastis yra natūralus pastato konstrukcijų ar jo dalių judėjimas (sėdimas) bei pastato fizinis nusidėvėjimas. Ekspertai prie tokių išvadų priėjo atsižvelgdami į tai, kad: 1) vidaus patalpų siena, ant kurios užfiksuoti defektai, yra ir išorinė pastato siena; 2) sienos defektai, įstriži skilimai ir trūkimai yra charakteringi defektams, atsirandantiems dėl pastato ar jo dalių konstrukcijų poslinkio (judėjimo); 3) vidaus sienų ir išorinės sienų defektai yra lygiagretūs, panašūs; 4) pastatas yra 1927 m. statybos, pastato išorinės sienos turi daugybinių pažeidimų, indikuojančių pastato fizinį nusidėvėjimą dėl ilgalaikės drėgmės bei natūralų konstrukcijų ar jos dalių judėjimą; 5) kitos galimos defektų atsiradimo priežastys (pavyzdžiui, išorinis koncentruotas mechaninis poveikis, šalia vykstančios statybos ar griovimo darbai) dėl kurių galėtų atsirasti aprašyti buto patalpų apgadinimai, nėra fiksuotos. Defektai, kaip teigiama Ataskaitoje, atsirado dėl ilgalaikių procesų.

Ataskaitoje atskirai pasisakoma ir apie Aktą bei jame nurodytas išvadas, pateikiamos jo ištraukos. Ataskaitoje nesutinkama su Akte nurodyta žalos priežastimi, t. y. kad defektai atsirado dėl išlinkusios sąramos iš metalinės sijos, kurios vienas galas atremtas ties išorine siena, o kitas – ant fasado vidurinėje dalyje esančios kolonos, teigiant, kad sijos maksimalaus įlinkio vieta yra jos vidurinėje dalyje iki 15 mm. Ekspertų nuomone, tokios išvados prieštarauja kitiems faktams: 1) didžiausi plyšiai yra atsivėrę antro aukšto fasade virš skirtingose fasado pusėse esančių langų angų ir plyšiai yra 3–5 kartus didesni nei trūkimas ties sąramos vidurine dalimi, o taip negalėtų nutikti sąramos vidurinės dalies deformacijos atveju; 2) Akto rengėjas nepateikė informacijos, kaip išmatavo sijos įlinkimą: fasade yra fiksuojamas tik iki 5 mm pločio tinko įtrūkimas; 3) pagal fasado sienos trūkimų pobūdį ir vietą sprendžiama, kad sėda fasado vidurinėje dalyje esanti kolona, dėl to atsilaisvina sąramų galai, kur fiksuojamas apdailos tinko nutrūpėjimas. Kartu su šiais teiginiais pateikiama fasado nuotrauka, kurioje pažymėti apgadinimai, parodyta Ataskaitos rengėjų minimos kolonos sėdimo kryptis, pažymėti sąramos galai ir Akte minimo išlinkimo galima vieta ir kt.

Ataskaitos rengėjų nuomone, sąramos sijos įlinkis, kuris, vizualiu vertinimu, yra iki 5 mm, nesukėlė intensyvių laikančiosios sienos trūkimų, kurie antrame aukšte siekia apie 20 mm plotį. Jeigu būtų pasireiškęs sijos įlinkio poveikis, tai didžiausi plyšiai turėjo atsirasti ties didžiausia sijos išlinkimo vieta (vidurine dalimi), kur tinko trūkimai yra labai maži, palyginti su skilimais antrame namo aukšte. Ataskaitoje daroma galutinė išvada, kad skilimai antrame aukšte ir visame fasade yra sukelti laikančiosios kolonos sėdimo, t. y. natūralaus su pastato fiziniu nusidėvėjimu susijusio reiškinio: kolonai judant žemyn, sąrama neišsitempia, todėl jos galas

slenka, taip formuojasi plyšys tarp sąramos galo ir buvusios padėties. Sąramos įrengimas, ekspertų teigimu, su kolonos pamato silpninimu ir kritinių deformacijų atsiradimu nėra susijęs.

Vertinant Akto ir Ataskaitos įrodomąją reikšmę pažymėtina, kad nė vienas iš šių dokumentų neturi didesnės įrodomosios galios, nors yra parengti specialių žinių turinčių asmenų, Lietuvos bankas juos, kaip ir kitus įrodymus, vertina pagal vidinį įsitikinimą kartu su kitais byloje esančiais įrodymais, atsižvelgdamas į jų tikslumą, išsamumą, patikimumą ir kitas svarbias aplinkybes, suteikiančias pagrindą tam tikrus įrodymus laikyti patikimais arba vertinti kritiškai.

Vadovaujantis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota teisės aiškinimo ir taikymo praktika, konkretūs faktiniai duomenys, netgi ir gauti teismo paskirto ekspertinio tyrimo metu, gali būti atmesti kaip įrodymai, jei manoma, kad jie nepagrįsti, nepatikimi ar turi kitokių trūkumų. Kritiškai vertinti eksperto išvadą ar jos dalį galima tada, kai ekspertizės turinys prieštaringas, išvados neišplaukia iš tyrimo eigos, išvada pateikta neatlikus tyrimo arba jis atliktas neišsamiai ir kitais panašiais atvejais, kai kyla pagrįstų abejonių dėl ekspertinio tyrimo eigos ir rezultatų. Eksperto išvada pripažįstama pakankamu įrodymu, jeigu šios išvados duomenys yra nuoseklūs ir išsamūs. Taip pat jei eksperto išvada neprieštarauja faktiniams duomenims, gautiems iš tos pačios rūšies ar skirtingų įrodinėjimo priemonių. Eksperto išvada laikoma pagrįsta, jeigu, įvertinus ginčo šalių pateiktų įrodymų visumą, eksperto išvados duomenys leidžia daryti pagrįstą išvadą apie įrodinėjamų faktinių aplinkybių buvimą ar nebuvimą.⁷ Analogiški įrodymų vertinimo principai taikytini ir nagrinėjamu atveju.

Lietuvos banko vertinimu, Aktas, kuriuo pareiškėjas grindžia draudikui keliamus reikalavimus, yra siauros apimties ir nėra išsamus, iš jo turinio nėra pakankamai aišku, kaip prieinama prie jame nurodytų išvadų, tyrimo eiga ir vertinimas pateiktas lakoniškai, praktiškai nurodomas tyrimo tikslas ir išvada, nesant išsamesnės analitinės dalies. Pavyzdžiui, Akte nurodyti defektų dydžiai, tačiau jie nustatyti vizualiai, neužfiksavus jokių matavimų (neaišku, kaip nustatytas sąramos įlinkio dydis), teigiama, kad defektai atsirado po sąramos įrengimo, tačiau šios išvados grindžiamos nenurodyto senumo ir neaišku, iš kokių šaltinių gautomis, namo fasado nuotraukomis. Akte taip pat nėra užfiksuoti ar aptariami buto vidaus apgaditimai, nedetalizuojama ir neaptariama fasado apgaditimų visuma (defektai matomi ant viso fasado) ir kt. Taip pat teigiama, kad statinio konstrukcijų būklė neatitinka STR reikalavimų, tačiau nenurodyta, kokių tiksliai, be to, neaišku, kaip prastos pastato būklės faktas yra siejamas su įvykio kvalifikavimu draudžiamuoju ar nedraudžiamuoju pareiškėjo ir draudiko sudarytos Turto draudimo sutarties sąlygų kontekste. Iš Akte nurodytų ir kitų bylos duomenų vizualiai matyti, kad pastato fasadinė siena darant nuotraukas buvo akivaizdžiai prastos būklės, nusidėvėjusi, tačiau STR reikalavimų nesilaikymas šiuo atveju nepatvirtina, kad įvykis yra draudžiamasis. Atvirkščiai, tai indikuoja, kad rizika, kad gali būti padaryta žalos, galėjo būti kilusi anksčiau, o žalą lėmusios priežastys nebuvo staigios ir netikėtos. Atsižvelgdamas į išdėstytus motyvus, Lietuvos bankas Akta vertina kritiškai.

Ataskaita, nors joje taip pat galima įžvelgti trūkumų, susijusių su atlikto tyrimo išsamumu (pavyzdžiui, defektų dydis (plyšių plotis), kaip ir Akte vertinamas vizualiai, neatliekant specialių matavimų su liniuote (ar jų neužfiksuojant nuotraukose) ir pan.), yra daug išsamesnė už Akta. Joje nurodyti ir aptarti konkretūs išorinės fasadinės sienos ir vidaus sienos apgaditimai, pateiktos detalios nuotraukos, kuriose sužymėta apgaditimų lokalizacija viso namo fasado perimetre, pateiktos iš Ataskaitoje nurodytų aplinkybių išplaukiančios išvados dėl labiausiai tikėtinos defektų atsiradimo priežasties, įvertinti veiksniai, kurie aktualūs įvykio pripažinimui draudžiamuoju ar nedraudžiamuoju. Iš Ataskaitoje pateiktų išsamesnių duomenų taip pat matyti, kad žala yra padaryta ne tik namo fasado daliai, kuri yra kairėje namo pusėje virš sąramos, bet ir dešinėje namo pusėje, įskaitant aiškiai matomus trūkumus virš abiejose namo pusėse esančių pareiškėjo buto langų, t. y. išoriniai fasado apgaditimai išsidėstę per visą fasado perimetrą ir nėra išsidėstę tik ties sąrama, jų yra ir fasadinės sienos kitoje pusėje ties pirmojo ir antrojo aukštų perdanga. Nuotraukose vizualiai taip pat matosi, kad pastato defektai išsidėstę labiau ties centrine pastato dalimi, kurioje yra draudiko nurodyta kolona, t. y. trūkiai susidarę kryptingai sėdant vidurinei pastato daliai ir mūriui sąlyginai tolygiai atsiskiriant (susidarant plyšiams) kryptimi nuo kairiojo ir dešinio trikampės formos antrojo aukšto pastato šonų link centro. Remiantis Ataskaitoje aptartais duomenimis, konstatuoti, kad nustatytų defektų atsiradimą lėmė būtent įlinkusi sąrama, nėra pagrindo. Atlikto tyrimo išvados leidžia spręsti, kad defektus lėmė natūralus

⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-386-469/2015.

nusidėvėjimas ir pastato dalies (kolonos) sėdimas, o tokiomis sąlygomis padaryti nuostoliai pagal Taisyklių II dalies 6 skyriaus 6.11 ir 6.22 papunkčius nėra atlyginami (draudimo išmoka nemokama).

Vertinant ginčo šalių pateiktų paaiškinimų ir juos pagrindžiančių duomenų visumą taip pat pažymėtina, jog pareiškėjas, kreipdamasis į Lietuvos banką, žinojo apie Ataskaitą ir buvo su ja susipažinęs, pats pateikė ją kartu su savo kreipimusi. Nepaisant to, kreipimesi buvo nurodyta tik tai, kad Ataskaita nepaneigia Akte nurodytų aplinkybių, tačiau nebuvo pateiktų jokių objektyvių prieštaravimų dėl Ataskaitoje išdėstyto įvykio aplinkybių vertinimo, t. y. nebuvo gauta duomenų, kurie suteiktų pagrindo manyti, kad Ataskaitą rengę ekspertai rėmėsi neteisinga informacija ir (ar) priėjo prie neteisingų išvadų.

Vertinant draudiko priimto sprendimo pagrįstumą, svarbu akcentuoti ir tai, kad Taisyklių III dalies 2.2.2 papunktyje yra įtvirtinta draudėjo pareiga savo iniciatyva arba draudiko reikalavimu imtis visų įmanomų priemonių galimai žalai išvengti ar jai sumažinti, tačiau iš viešai prieinamų *Google Maps* žemėlapių portalo duomenų (naudojant *Google Street View* technologiją) – pastato nuotraukos, darytos 2014 m. rugpjūčio mėnesį, matyti, kad ginčo byloje analizuojami lauko fasado apgadalinimai, lėmę ir buto vidaus defektus, yra seni ir iki įvykio dienos nebuvo suremontuoti. Daugybiniai defektai – skilimai virš antrojo aukšto langų abiejose pusėse, fasado aptrupėjimai ir pan., įskaitant panašaus pobūdžio skilimus priešingoje fasadinės sienos pusėje (ne, pareiškėjo teigimu, netinkamai įrengta sąrama) ties pirmojo ir antrojo aukšto perdanga, jau buvo atsiradę ir užfiksuoti ne mažiau kaip prieš 8 metus, todėl, net ir nevertinant pagrindinės defektų atsiradimo priežasties (nesvarbu, ar jie atsirado dėl įlinkusios sąramos, ar sėdančios kolonos, ar šių veiksnių visumos) ir neabejojant dėl vidaus sienos įtrūkimų ir seniai užfiksuotų išorinių defektų tarpusavio ryšio, yra pagrindo konstatuoti, kad įvykis nelaikytinas nei staigiu, nei netikėtu. Atsižvelgiant į statinio defektų pobūdį – akivaizdžiai skylančias sienas, net ir specialių žinių neturinčiam asmeniui turėjo būti suprantama, kad netvarkant jau esamų defektų stipriai padidėja ir naujų atsiradimo rizika, t. y. papildomos žalos atsiradimas buvo tikėtinas ir numanomas.

Papildomai pasisakytina dėl pareiškėjo kreipimosi motyvo, kuriuo nesutinkama su draudiko teiginiu, jog fasado remontas (angos pirmajame aukšte praplatinimas) buvo atliktas iki pirmosios buto draudimo sutarties sudarymo. Draudikui teigiant, kad butas buvo draudžiamas nuo 2013 m., pareiškėjas pateikė draudimo liudijimus, įrodančius, kad turiniai interesai, susiję su tuo pačiu butu, buvo draudžiami kito asmens vardu nuo 1999 m. Nepaisant to, kad pareiškėjas objektyviais duomenimis paneigė draudiko nurodytą aplinkybę dėl draudimo objekto draudimo chronologijos, ši aplinkybė neturi jokios teisinės reikšmės sprendžiant dėl draudiko sprendimo įvykį pripažinti nedraudžiamuoju pagrįstumo. Ji neturi įtakos įvykio staigumo ir netikėtumo sąlygoms nustatyti, taip pat nepaneigia Ataskaitoje nurodytų defektų atsiradimo aplinkybių. Atvirkščiai, ši aplinkybė patvirtina, kad pareiškėjas ilgą laiką, nors draudė turtą pas draudiką, nesiėmė veiksmų, kad išvengtų galimos žalos, o apie ją pranešė tik po mažiausiai 8 metų, kai defektai pasireiškė ne tik pastato, kuriame yra apdraustas butas, išorėje, bet lėmė ir vidaus patalpų sugadinimus.

Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, konstatuotina, kad įvykis, kurį prašoma pripažinti draudžiamuoju, neatitinka staigaus ir netikėto įvykio apibrėžimo, be to, yra tenkinamos Taisyklių II dalies 6 skyriaus 6.11 ir 6.22 papunkčiuose nustatytos nedraudžiamųjų įvykių sąlygos. Šiuo pagrindu draudiko sprendimas įvykį pripažinti nedraudžiamuoju laikytinas pagrįstu, o pareiškėjo reikalavimai laikytini nepagrįstais ir todėl yra atmestini.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą

pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis